

Fra skolefronten.

Den siste tiden er det skolen - lærerne og elevene - som sammen er gått i spissen for motstanden mot N.S. og nazitvungen. Årsaken er pålegget om at lærere og elever skulle besøke Hitler-Jugend-utstillingen (i Oslo), og hirdungdommens nye voldshandlinger overfor skoleungdom og lærere. Akerskolene var de første som ble pålagt å møte på utstillingen, men fra de fleste skolene møtte bare 10 - 20 elever, og fra 4 skoler møtte ingen.

Onsdag 5/2 - 41 oppsto det slagsmål mellom unghirdgutter og elever ved Fagerborg skole, som holder til på Vestheim. To hirdgutter fikk juling og dro bort under trussel om å komme igjen.

Fredag 7/2, en stund før skoletidens slutt, kom 150 mann av den voksne hirden til Vestheim skole. Ca. 60 mann tok oppstilling i gatene rundt skolen, og resten rykket inn i skolegården. Den første elev som kom ut da det ringte etter siste time, ble brutalt slått ned av hirden. Nå ble skoleporten stengt, og rektor ringte til politiet. Deretter låste han skoleporten opp igjen. Hirden erklarte overfor rektor at den hadde ordre om ikke å slå pikene, og forøvrig skulle den ikke slå så hårdt som den hadde gjort på Handelsgymnasiet. Deretter ble pikene jaget hjem, og hirden gikk løs på Fagerborg skoles gutter, og prylte dem hensynsløst med køllene. Dette foregikk dels innå i korridorer og klasserom, dels ute i skolegården. Fagerborg skoles elever verget seg kraftig, så hirden gikk ikke uten skrammer fra slagsmålet. Da kampen var over, meldte hirden av til rektor at nå kunne skolen få lov å gå hjem. Etter at hirden var marsjert bort, kom politiet.

Dagen etter, lørdag den 8., var det en hirdgutt i l. middel på Vestheim skole som trakk revolver og truet med den under en trette i skolegården. Rektor beslagla revolveren, som ikke var ladd.

Samme dag opptrådte en hirdmann grovt provokatorisk utenfor Katedralskolen, hvor Hegdehaugens skoles elever hadde frikvarter. (Skolegården er nemlig beslaglagt av tyskerne.) Provokasjonene førte til demonstrasjoner fra elevenes side.

Mandag formiddag, 10. febr. kom en flokk hirdmenn på "straffeekspedisjon" til skolen. Etter det store frikvarteret gikk døren til lærerværelset opp, og tre hirdmenn sto der med armene i været. De lærere som var tilstede, reagerte ikke på dette. Hirdmennenes anfører gikk frem og slo knyttneven i bordet og ropte: "Jeg skal faen tute meg lære dere å bruke den gamle norske hilsen." - Hirdmennene forlangte å få snakke med rektor, og overfor ham stilte de krav om at skolen skulle stille opp i skolegården for at hirden med hjelp av et par N. S. -piker som går på skolen, kunne plukke ut de elever som hadde fornarmet N.S.-pikene. Rektor nektet å gjøre dette. Hirdmennene krevde da å få gå rundt i klassen, og rektor sa at de fikk gjøre det på eget ansvar. En av N.S.-pikene fra skolen fulgte dem rundt. I noen av klassene fikk hirden på denne måten plukket ut de elever de ville ha, men de fleste klassene var i mellomtiden sendt hjem i all stillhet. Da hirden fikk rede på det, arresterte de rektor Bøyesen. Forøvrig gikk hirden frem med vanlig brutalitet, slo middelskoleelever med knyttnever i ansiktet og forulempet en av skolens lærerinner. Rektor hadde før arrestasjonen ringt til politimesteren, som svarte med følgende: "Det eneste De har å gjøre, er å la dem drive på."

To store politibiler ble fylt med elever, og foruten rektor, ble lektorene Pande og Pettersen arrestert. Alle de arresterte ble tatt i forhør og deretter løslatt utover ettermiddagen.

Samme dag ble rektor Brynildsen ved Norstrand skole arrestert. Han er ikke siden løslatt.

Allerede lørdag 8. febr. hadde lærerne ved Fagerborg, Vestheim og Hegdehaugen skoler henstilt til rektorane å stenge skolene inntil man kunne oppnå tilsagn fra myndighetene om at de ville beskytte skolene mot overfall og sikre elevenes liv og helse.

Søndag gjorde rektorkollegiet i Oslo vedtak om å sende 3 rektorer i deputasjon konst. statsråd Skancke. De skulle orientere statsråden om tilstanden i skolen, meddele ham at lærerne krevde skolene stngt, og at rektorene ville søke samarbeide med de kommunale myndigheter i Oslo for å få skolestengt, hvis statsråden ikke kunne gi garantier for arbeidsro i skolen.

Rektorene Aubert, Bjørge og Krogsrud hadde en konferanse med Skancke mandag. Skancke var helt uvillig til å gi noen garantier, så lenge rektorene ikke kunne love at det skulde bli slutt på all "utfrysing" alt "psykisk og fysisk press" mot N.S. elever fra andre elevers side. Forøvrig fortsatte statsråden å komme med trusler mot lærerne.

Da hirdens brutale overgrep ved flere skoler ble kjent i byen, vakte det en voldsom harme blandt alle elever. Fra tirsdag morgen var det klart at elevene ved alle høyere skoler i Oslo og Aker ville holde seg borte fra skolene som en protest mot hirdens programmatisk voldsferd, - for å bruke det treffende uttrykk som biskopene har formet.

Tirsdag gjorde Akers rektorkollegium sammen med Akers ordfører, Chr. Jensen, enstemmig vedtak om å stenge Aker-skolene resten av uken, og om å sende ordføreren til statsråden for å kreve garantier for skolens arbeidsro. Det var meningen at Oslo rektorkollegium skulle ha gjort det samme vedtak, men dette ble hindret ved inngrep fra det tyske sikkerhetspoliti. Tirsdag ettermiddag ble nemlig alle Oslo-rektorene innkalt til Møllergaten 19 og tatt i forhør. Deretter ble de kalt til kriminalsjef Sveen. Han erklarte at han hadde ordre fra det tyske politi å forby rektorkollegiets møte, og å pålegge rektorene å få skolene igang igjen fra og med onsdag 12. februar. I motsatt fall ville tyskerne kunne ha bruk for skolene til kaserner. De lærere som ikke møtte på skolen onsdag, skulle arresteres.

Etter at okkupasjonsmakten hadde grepet inn på denne måten, fant rektorene at de måtte bøye seg. Dette syn fikk tilslutning av det store flertall av lærerne og elevene, og fra og med torsdag begynte undervisningen igjen. Imidlertid fortsetter arbeidet for å få oppnådd garantier fra myndighetene om at elevene kan gå på skolen uten å risikere liv og helse.

Til tross for den nye situasjonen holder lærere og elever fast ved sin holdning til Hitler's Jugend-utstillingen. De høyere skolers besøk skulle begynne torsdag formiddag. Fra den første skolen som skulle besøke utstillingen, møtte rektor med N.S. elever, ialt 8. De andre elever viste seg ikke på skolen. De andre skolene kommer utvilsomt til å innta samme holdning.

Folkeskolene i Oslo besøkte utstillingen de tre første dager i uken. Elevenes holdning var ikke til å ta feil av. Ved en skole gikk ikke besøket riktig etter planen. Elevene ved Møllergata skole var onsdag formiddag stilt opp i skolegården for å marsjere i samlet trapp til utstillingen. Da toget såvidt var kommet utenfor skoleporten, forsvant elevene til alle kanter, men samlet seg igjen til alle. Myldret så i hundrevis gjennom gatene til Youngstorvet, der de stilte seg opp foran Møllergata 19 og foran Folketeatret, hvor N.S. holder til. Taktfast og kraftig lød ropene: "Leve Kongen. Ned med Quisling!" Politiet rykket ut og splittet barna, men de samlet seg igjen før politiet hadde rukket å snu seg, og ropene gjallet igjen. Barna hadde også et særskilt krav som ble ført fram i rungende talekor. Det lød: "Ut med Ra Ruth!" Ruth er en av elevene ved skolen som var hentet av politiet. Barna strømmet fra Youngstorvet til Samfunnshuset hvor tyskerne nå har kvarter, og de demonstrerte like kraftig der. Torggata ble sperret av politiet 1/2 time.

Denne barnedemonstrasjon som ga uttrykk for det alle mener, men ingen voksne kan si høyt, gjorde et gripende inntrykk.

Samme kveld demonstrerte fortsettelsesskolens piker utenfor "Fritt Folk" i Folketeatret. Pikene sang kongesangen og Ja, vi elsker og ropte "Ned med Quisling." Politiet ble tilkalt og rykket ut med stort mannskap og mange politibiler. En hel del av pikene ble tatt opp i bilene og kjørt på politistasjonen, mens de ble hyldet av publikum.

Torsdag formiddag, 13. febr., kom det til store demonstrasjoner i centrum av Oslo. Ungdom fra de høyere skolene som ennå ikke var kommet igang igjen, samlet seg ved Studentertunden og ved Slottet hvor de sang Kongesangen og ropte Leve Kongen. Politiet møtte mannsterkt opp, men ble møtt med pipekonsert. Det ble foretatt flere arrestasjoner, og bybilledet i centrum minnet en stund om de livligste dagene under "Binderskrigen".

Da elevene ved de høyere skoler i Ulleren fikk vite hva som fore-

gikk i Oslo, erklarte de spontant sympatistreik ved begge de høyere skoler i bygd. Deretter ble skolene stengt som straff av departementet. skolestyre

Oslo fikk onsdag 12. febr. melding om at det var avsatt. Som nytt "skolestyre" er oppnevnt lektor Harald Jensen og to personer til.

En gutt i 7. klasse på Gjemsø skole, Skien, Einar Anthonisen, 13 år gammel, kom den 30. januar i klammeri med en hirdgutt p.g.a. en to-oring med Kongens initialer som han bar under jakkeoppslaget. Dagen etter, den 31. januar, kom 3 biler med hird til skolen. Blandt hirden var forhenv. provisor Alf Seeberg (avskjediget fra sin stilling ved Skiens apotek p.g.a. grove underslag av spritt, tross flere advarsler), Odd Johan Dahl, Oslo, Sigurd Tangen, Leif Sullivan Knutsen, Borge Thorstensen, Skien, og Finn Myhre, Porsgrunn. Fire av guttene i vedkommende klasse ble tatt med til Hirdheimen (Frimurerlosjen) i Skien. 3 fikk en advarsel, den fjerde - Anthonisen - ble kledd naken og tildelt 15 slag med en bandolar-rem på kroppen. Det var Odd Jean Dahl, Oslo som slo, mens Leif Sullivan Knutsen og Finn Myhre, Porsgrunn, holdt gutten over en taburett.

Etter mishandlingen inviterte bødrene sitt offer på brus og kakor hvis han ville gå inn i hirden, men gutten, som ikke hadde gitt en lyd fra deg under mishandlingen, nektet. Senere på dagen ble skolens lærere kalt sammen av pastor Stousland Møller, medlem av skolens tilsyn. Han fremhevet at skolebarna var i lærernes varetekt, og at når de ble utsatt for sadistiske overfall, måtte lærerne gjøre motstand. Kan ikke politiet verge dere, må dere selv danne et rettssamfund!

Skoleinspektøren i Skien har overfor skolestyret foreslått at saken blir innberettet til Kirke- og Undervisningsdepartementet. Han skriver:

"Det blir helt umulig for noen skoleinspektør å overta noe ansvar for skolen og dens drift hvis uvedkommende skal ha lov til å blanne seg opp i vårt arbeid på en slik måte som nevnt i klagen fra Gimsøy. Skal slik fremferd være tillatt, må iallfall jeg fra "skrive meg et hvert ansvar for skolen her."

Rektor Zernin i Skien som er innsatt som "skolestyre" har sluttet seg til skoleinspektørens forslag med følgende kommentar: "Hvis slike overgrep skal tales, er det umulig for meg som skolestyre lenger å ta noe ansvar for skolen."

Statsfysikus i Skien, B. Svaar Svaar, har skriftlig uttalt: "Som skolelege ved byens folkeskoler er det min plikt i anledning av det inntrufne ved Gimsøy skole den 31/1 -41 på det mest bestemte å forlange at

1) elevene ved byens skoler for fremtiden garanteres at lignende overgrep ikke gjentar seg.

2) De personer som har vært delaktig i dette beklagelige overgrep, settes under tiltale og får sin fortjente straff.

Statsfysikus gjør oppmerksom på at gutten som fikk slagene er 13 år, og at overgrepet har fremkalt en almen reaksjon blandt byens befolkning.